

Titel: Overvågning af almindelig ryle (engryle) <i>Calidris alpina schinzii</i> som ynglefugl			
Dokumenttype: Teknisk anvisning	TA. nr.: A134	Version: 2.0	Oprettet: 04.04.2018
Forfattere: Thomas Eske Holm Aarhus Universitet	Gyldig fra: 28.04.2018		
	Sider: 7		
	Sidst ændret: 04.2018		
TA henvisninger			

Indhold

1 Indledning	2
2 Metode	2
2.1 Tid, sted og periode	2
2.2 Udstyr	3
2.3 Procedure	3
2.3.1 Stam- og kortdata	3
2.3.2 Observationer og overvågningsdata	3
3 Databehandling	4
4 Kvalitetssikring	5
4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering	5
5 Referencer	5
6 Bilag	5
6.1 Feltskemaer	6
7 Oversigt over versionsændringer	7

1 Indledning

Formålet med denne tekniske anvisning (TA) er at angive en kvalitetssikret, standardiseret og reproducerbar metode til at gennemføre overvågningen af ynglende almindelig ryle.

De danske ynglefugle af almindelig ryle kaldes populært for engryle, og dette navn vil blive brugt videre i denne tekniske anvisning

Engryle er en fåtallig ynglefugl i Danmark, som yngler på strandenge spredt over hele landet på nær Bornholm.

Arten er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1.

2 Metode

Overvågning af engryle foretages gennem optælling af ynglepar i de EF-Fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår i områdernes udpegningsgrundlag.

Overvågningen af engryle er kategoriseret som Intensiv 1. Intensiv 1 står for opsøgende overvågning af artens bestandsstørrelse. Overvågningen består af en basisovervågning, der omfatter bestandsstørrelse og udbredelse i de EF-Fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår i udpegningsgrundlaget.

På feltskemaet til overvågning af engryle (bilag 6.1) er der fortrykte felter til angivelse af de parametre, der skal overvåges.

2.1 Tid, sted og periode

Engryle eftersøges hvert andet år (2018 og 2020).

Overvågning af engryle gennemføres ved to gennemgange af ynglelokaliteterne med optællinger af yngleaktive par. Første gennemgang foregår i perioden 20. maj - 4. juni og anden gennemgang foregår i perioden 5. - 16. juni. Det anbefales at der går minimum 7 dage mellem tællingerne. Med de valgte datointervaller sikres, at brushane på lokaliteten kan optælles ved samme gennemgang. Såfremt brushane ikke ønskes overvåget ved samme gennemgang, kan første gennemgang ske fra 5. maj – 19. maj.

Dage med vedvarende regn, tåge og eller stærk blæst er uegnede til overvågning af arten og skal undgås.

Lokaliteterne, der undersøges for ynglende almindeligt ryle består af kendte ynglelokaliteter, hvor arten har ynglet i mindst ét af de seneste fem år (Balsby *et al.* *In prep.*). Ved lokaliteter der ikke har været overvåget årligt, skal arten have ynglet én gang inden for de seneste to overvågningsperioder (10 år). Potentielle lokaliteter hvor arten ikke har ynglet i mindst ét af de seneste fem år eller inden for de seneste to

overvågningsperioder skal ligeledes undersøges og udgøres primært af afgræssede strandenge med tuedannelse og med vandfyldte pander og loer samt store arealer med vedvarende græs. Potentielle ynglelokaliteter optælles som udgangspunkt kun ved én gennemgang, hvilket så vidt muligt bør være første gennemgang. Registreres der engrylei potentielle områder ved første gennemgang, foretages den anden gennemgang også. Såfremt det vurderes at en potentiel lokalitet kun kan besøges én gang, fx ved svært tilgængelige lokaliteter, kan lokaliteter besøges i tidsintervallet for anden gennemgang.

Det skal sikres, at arten eftersøges i alle fuglebeskyttelsesområder, hvor den indgår i områdets udpegningsgrundlag.

Ynglepar der observeres i forbindelse med anden overvågning uden for det fastsatte overvågningsvindue kan medtages såfremt forekomsten kan henføres til sikre eller sandsynlige ynglepar.

2.2 Udstyr

Ved optælling medbringes håndkikkert (7-12 X forstørrelse). Derudover medbringes GPS, kompas, kort eller ortofoto til positionering af observationer, feltskema og skriveredskaber eller felttabelt.

2.3 Procedure

2.3.1 Stam- og kortdata

Inden ynglesæsonen udarbejdes en oversigt over relevante ynglelokaliteter. Oversigten udarbejdes på baggrund af lokal viden fra tidligere NOVANA overvågning suppleret i rimeligt omfang med viden om artens forekomst i Danmark herunder offentliggjorte artikler eller kontakter til lokale. Oversigten holdes løbende ajourført og danner grundlag for følgende års overvågninger af arten.

Ynglelokalitetens stednavn, inventør, indsamlingsformål og dato registreres på feltskema (bilag 6.1). Hvis ynglelokaliteten ikke har et officielt stednavn som fremgår af kort fra Geodatastyrelsen, navngives ynglelokaliteten med henvisning til nærmeste stednavn, fx "Strandeng 500 m øst for Klitmøller (almindelig ryle)".

Arealet på lokaliteten, hvor arten eftersøges, indtegnes som polygon på feltkort (landkort eller ortofoto) til efterfølgende registrering i Naturdatabasen.

Såvel positive observationer som 0-observationer på egnede ynglelokaliteter registreres i Naturdatabasen.

2.3.2 Observationer og overvågningsdata

De sikre og potentielle ynglelokaliteter gennemgås systematisk og alle egnede strandenge med pander og loer inkluderes i områdets overvågning.

1. gennemgang

Observationer af almindelig ryle indtegnes på feltkortet med forskellige signaturer. Enhver iagttagelse inde på engen af 1-2 engryle(r) (fouragerende, opflyvende, spillende eller varslende) regnes som et ynglepar, desuden regnes alle registreringer af 1 eller 2 fugle i pander eller kystbræmmer, hvor fuglene bare udviser den mindste form for yngleadfærd, som ynglepar (småvarslende, spillende når de flyver op, fugle der ligner vogterfugle mm). Kun fugle, der fouragerer på engen og i kystbræmmer mm, og som flyver tavse væk, når man nærmer sig, tælles ikke med.

Vær opmærksom på, at engryle (*Calidris alpina alpina*) på gennemtræk kan tage ophold og spille i danske yngleområder også langt hen i juni måned. Trækgæster vil typisk være spillende over store arealer, så spillende hanner der foretager længere spilleture skal verificeres som lokale ynglefugle (*Calidris alpina schinzii*).

2. gennemgang

Anden gennemgang af ynglelokaliteten er placeret i den periode, hvor nogle af parrene har små unger, og retter sig imod ungeførende par eller hanner.

Ynglelokaliteten gennemgås igen systematisk på samme måde som ved første gennemgang. Er der sket ændringer i området specielt med hensyn til udtørring, så skal disse områder inkluderes i overvågningen. Udtørring kan fx gøre, at områder som omkring 10. maj er vanddækkede fremstår som fugtige og gode fourageringsområder en måned senere.

Observationer af engryle indtegnes på samme feltkort som ved første gennemgang. Der benyttes forskellige signaturer for ungeførende hunner, stationære par og stationære enlige fugle. Yngleadfærd i form af ungeføringskald, parringsflugt, territorial adfærd o. lign. markeres ligeledes. Der markeres endvidere, hvis der findes reder eller æggeskaller efter engryle. Vær opmærksom på at ungeførende par eller hanner sjældent bevæger sig mere end 200 meter væk fra deres tidligere redested, så det kan oftest vurderes ud fra hvor familien findes, om den tilhører et territorium kortlagt ved første gennemgang, eller om der er tale om et territorium, som ikke blev registreret ved første gennemgang, og derfor skal adderes til det samlede antal par.

Feltet "Antal ynglepar" under konklusionen efter 1. og 2. gennemgang skal altid udfyldes, også selvom arten ikke yngler (dvs. en 0-forekomst). Feltet udfyldes uanset antal besøg.

Feltet udfyldes når sæsonens sidste besøg på lokaliteten er gennemført, idet der da drages en konklusion med hensyn til, hvor mange ynglepar der skal angives for lokaliteten. Indsæt konklusionen ved at udfylde felterne Minimum og Maksimum for Antal ynglepar. Skriv i både Minimum og Maksimum, også selvom der er tale om det samme tal. Vær opmærksom på risikoen for dobbeltregistreringer (se sidste afsnit under 2.1). Det overvågede areal indtegnes på kort til digitalisering som polygon i Danmarks Naturdata.

3 Databehandling

Data fra feltskemaet (Bilag 6.1) overføres til indtastningsfladen for ”Ynglefugle, almindelig ryle” i NaturAppl (programmet downloades fra Miljøportalens hjemmeside).

Hvis lokaliteten har været overvåget før, anvendes så vidt muligt samme polygon som sidst. Vælg ”Kopier fra eksisterende sted” i NaturAppl.

Vejledning til NaturAppl mm. Findes på Miljøportalens hjemmeside:
<http://www.miljoeportal.dk/Dokumenter%20alle/Vejledning%20til%20NaturAppl.pdf>

Registreringer af engrylesom FDC-Bio måtte gøre under overvågnings eller forskningsaktiviteter, vil være til rådighed for Miljøstyrelsen.

Ved indtastning i databasen overføres det overvågede område fra feltkort til Naturdatabasen.

4 Kvalitetssikring

4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering

Den datatekniske anvisning for kvalitetssikring af terrestriske NOVANA-data i Naturdatabasen omfatter kvalitetssikringsprocedurer for selve indtastnings- og redigeringsprocessen samt det videre forløb i forbindelse med godkendelse af data.

Se den datatekniske anvisning her:
http://bios.au.dk/fileadmin/bioscience/Fagdatacentre/Biodiversitet/DN01_Naturdata.pdf

5 Referencer

Balsby, T., Holm, T.E., Bregnballe, T. & Thorup, O. (*in prep.*) Survey of ruff and dunlin populations – implications for monitoring designs in declining populations.

6 Bilag

6.1 Feltskemaer

Bilag 6.1 se næste side.

Bilag 6.1. Ynglefugle, Almindelig ryle (engryle)	
Version 2.0 gældende fra 04.2018	
Stam- og kortdata	
Dato (1. gennemgang):	Inventør:
Dato (2. gennemgang):	
Indsamlingsformål:	Stednavn:
Det undersøgte område indtegnes på kort til senere registrering som polygon i Naturdatabasen	
Overvågningsdata 1. gennemgang	
Antal ynglepar:	Bemærkninger:
Overvågningsdata 2. gennemgang	
Antal ynglepar:	Bemærkninger:
Konklusion efter 1. og 2. gennemgang	
Antal ynglepar (minimum)	Antal ynglepar (maximum)

7 Oversigt over versionsændringer

Version	Dato	Emne	Ændring
2.0	04.2018	Metode og område	Arten overvåges ikke via transektnet og fremadrettet alene i fuglebeskyttelsesområder hvor den er på udpegningsgrundlaget.